

שאלות מוב טעם ודעת יורה דעה תשובה רל"ט רמ"א רמב"ם ותשובות

תשובה רל"ט

להרב משה ישראל נתן אב"ד דק"ק פוסטין.

מהני לבעל ברוב, ולכן מה שנחשבו שייך לומר כל דפריש מרובא פריש, ועוד דהך טעמא דכל דפריש מרובא פריש לא הוי לבעל הנחתכות דלמה לי טעם זה בלא זה הם מותרין דמה יחשבו להם שמה בהם הערפה מה בכך הרי נחשבו ובעל לי ברובא, וטעם כל דפריש מרובא הוי רק שאלה להחיר גם השלימות מנח דנאמר איסורא ברובא אימא על זה כחבו דיש לומר להיפוך כל דפריש מרובא פריש, אבל להחיר הנחתכות איז לטעם זה דכלא"ס מותרין, ולא הולך לומר כל דפריש מרובא פריש להחיר הנחתכות רק אם נחתך אחד או ב' בענין דאם הוי נחתכות הערפה הוי אשורין, בזה שייך לנרף הטעם דכל דפריש מרובא פריש, ובאמת בזה איז מסופק אם סמכין על זה לבד להחיר הנחתך, כיון כש"ע נחן הטעם רק מנח ממני, וא"כ היכא דהוי הנחתך רק א' או ב' בענין דליכא ממני יש לומר דאשורין ולא סמכין על זה לבד לומר כל דפריש מרובא פריש, עכ"פ בגידון ידידיה שהיו הנחתכות רוב נגד הערפה ודאי דהם מותרין, וא"כ בזה לטעם כל דפריש וכו' ובאמת הטעם כל דפריש שייך נמי בהם כש"ע בתפלה. מיהו לפע"ד נראה להחיר גם השלמים כי אף דכש"ע מבואר דהשלמים אשורין יש לומר' היינו דשם מייירי בודאי דהר"ל ובודאי טרפה, אבל כאן דמיסברא שייך דלא נדקו חסלה לפסח דהר"ש הוי רק ספק טרפה, דלמא ה' המוח מקיפו, וגם כשם שלם מי דעת המכבד בדעת ראשונה דלא הוי סהר"ל, ונתיי דאין קי"ל לסומרא. עכ"פ הוי ב' דיעות הוי ס"ס שמה הערפה נחתך ואח"כ לא נחתך שמה אינה ראויה להסכיד כשם שלם סי, ועוד שמה אינה טרפה, ואח"כ טרפה שמה אינה ראויה להסכיד או שמה נחתך, ואין זה דומה לס"ס אחד בנוף ואחד בתפירות כמובן כיון שאין הספק שמה אינו זה, ובפרט דלא נודע עד אחר שנעשה דרבנן, ועוד הש"ע מייירי שנודע כבר האיסור בשמן שהיו כולם שלימים, וא"כ נעשו כולם בחזקת איסור, לכן נתיי דיש לומר דאיסורא ברובא אימא ממני יש סברא לומר להיפוך דכל דפריש מרובא פריש, וכיון דיש לך לכאן ולכאן הוי ספקא לסומרא, גם הוי חזקת איסור ואוליין בחר חזקת, אבל כאן דלא נודע התפירות רק אחר שנחתכו, א"כ עד הכה הוי כולם בחזקת הימר הן השלימים הן הסמיכות, ולכן אי ימא דאיסורא ברובא אימא א"כ כולן מותרות ונשארו בחזקת הימר כמועד סנה אבל אי ימא דהאיסור נשארו אלא השלימים יהיו השלימים אשורין וסומרא חזקת דהרי הוי עד הכה בחזקת הימר לכן אדרבא חזקת הימר מכריע לומר דאיסורא ברובא אימא וזה סברא גדולה בעה"ס. ואם כי איני רואה לפסוק על סברתי עכ"פ בלידוק סג"ל דאינו סהר"ל בודאי גם אינו טרפה ודאי כדאי לנרף גם סברתי בזה ויותר אין להאריך, וביתר דבריו לא עיינתי כי איני בקו הבריאה רק להורות הלכה למעשה הוכרחתי להשיב ועמו הסליחה. דברי ידיו וכו' :

תשובה רמ"א

להרב משה אליקים נח מר"צ דק" לימא בלימא .

הנה ע"ד הוראות ר' דוד בבשר שנמלח עם ב' רגלי כבש והכבש ה' טרפה מנחמסר ורדא, והנה ר' דוד הכשירו דמנח על ספר חכמת אדם בספק טרפה עם ספק שמה הוי כחוש הוי ס"ס, לפע"ד שלא כדון הורה, כי בודאי יפה אמר ר"מ דרגלים ודאי הם שמן דיש בהם מוח והוא שמן, אך מלבד זה נתיי הגה אין דרכי לעיין בספרים הללו, אך לדעתי במחשבה שגב בזה. מרא דלא נולדו יסד, דספק הכבש דהוי חסר ורדא מולד חסלה, ואח"כ הספק השני במליחה אם הוי שמן או כחוש, והיכי דלא נולדו יסד לא הוי ס"ס, ועיין מג"א ה"פ סי' תל"ט, ועוד דזה הוי ספק אחר כגופו וספק אחר בתפירות, דספק השני שמה אין בבשר טעם הרגלים, וגם הוי כשני גופים ושני ענינים דלא הוי ס"ס, לכן נראה דבודאי טרפה ואין להאריך בזה, ובפרט דספק אם הוי כחוש או שמן הוי ספק בחסרון ידיעה, ונתיי דהוי ספק לכל העולם מ"מ הכי"ש בזה"ע סי' קנ"ה בסופו מוכיח דאף לכל העולם אינו ספק, וא"כ בלידוק כל הוי משמות ודאי אין זה ס"ס ובודאי הוא טרפה ויותר אין להאריך. דברי ידיו וכו' :

תשובה רמב"ם

להרב משה שרדכי ברי מר"צ דק" אוריאן .

ע"ד אשר שאל אם לא נודע להם האיסור בבירור רק נודע להם

ע"ד שאלנו באתר ששטט פטריס כבשים ובדק בסמינן ורואה ב"מ שנחתכו כל שני הסמינן ובאחד ראה שלא נשטט הרוב ועשה בו סימן, ועל אחד אחר שעדיין לר"ך לבדוק אם יש רוב או לא, ואח"כ הופשטו ונפתחו והסירו סבני מעיים וקרעו את סקיניה המחוברת לוושט, ואח"כ בא לבדוק את הספק ולא מצאו כי מלא כל ה"מ שמוטט כל שני הסמיננים, ואח"כ בדק הריאות ונמצאו י"א טרפות ושמהם כשרות עכ"ל השאלה :

תשובה

נראה לי להסלק בזה, והנה מה שלא התייר ר"מ מנח דהתפירות הוי בעודם בעודם שבעל לכ"פ, בזה היסב טעם. וכמ"ס במיבורי טו"ט ח"א, ובכמה דוכתי דכיון שהי' אפשר להכיר האיסור פ"י בדיקה לא נחשב זה תפירות, ואימת נפשה זה התפירות שלא יכיר רק אחר ההפשט ואז הוי דיו ככבש שלם שהביא המכבד ב' דיעות בזה, מיהו לדינא נראה דיותר מתיר טעמי אחד דהוי ס"ס שמה נשטטו רובן, ואח"כ לא נשטטו רובן דלמא הוא בין הטרפות. ור"מ דיעה זה לספק אחד בנוף וספק אחד בתפירות ובאמת י"א דספק אחד בתפירות היינו אם אנו רוצין להחיר התפירות לומר שמה זו אינה טרפה וזה הוי ב' גופין בזה לא הוי ס"ס, אבל כאן אין אנו דנין להחיר התפירות, רק אדרבא לומר שמה הטרפה אינו כאן והוי ס"ס רק בנוף הטרפה לומר שמה אינה טרפה ואח"כ טרפה שמה אינה כאן תהי' איך שחסייה. ועוד יש לומר דכאן הוי חזקה דהשמה, כאן נמצא כאן ה'י, ולילך בחר מליאותן כמו דהשמה מלא דנחתכו כל הסמיננים כן ה'י מעיקרא, ואף דאיכא חזקת אינה זבוחה בגגרה מ"מ חזקת על השוטה דשטט כהונן הוי חזקה להיפוך, וצ"ע דכל ספק בשחיטה דהוי בחזקת איסור קשה כיון דעכ"פ סתמיל בזה מעשה השחיטה, א"כ אחרת חזקת אינה זבוחה, ומ"ס צמ"ט החוט' בגיטין דף כ"ח בספק קרוב לו ספק קרוב לה דאחרת חזקת אמת איש כיון דהסתמיל לזרוק לה הגט, א"כ ה"י סתמיל בזה מעשה השחיטה, ור"ך לחלק ההם בקרוב לו או לה לא תליא בתלמא דמעשה רק תמילא היכן הגיע לכן אחרת החזקה, אבל במעשה השחיטה דתליא במעשה אדם הוי חזקה דלא נעשה בזה מעשה המכשיר, וא"כ כיון דעיקר חזקת אינה זבוחה הוי מנח חזקה דלא נעשה בזה מעשה המכשיר, תינה אם נפל ספק מעלמא דאינה ביד השוטה, אבל בספק אם שטט רובו כיון דרוב מליין אלא שחיטה מומחין הן ועושין כהונן הוי חזקה להיפוך, והן אמת לומר בזה לילך בחר שמה מליאותן יש לדחות דבשלמא אם ה'י השוטה אומר דלר"ך לבדוק אם נשטטו לגמרי או לא הוי שייך דלילך בחר שעת מליאותן שראינו דנחתכו לגמרי, אבל השוטה אחר שר"ך לבדוק אם נשטטו רובן משמע דעכ"פ זה ברור לו דלא נשטטו לגמרי, וא"כ השתא דנשטטו לגמרי בעכ"פ הוי אח"כ, אך א"כ בזה נפלנו ברבוחא אם ע"א נאמן נגד החזקה או לא עיין בע"ד י"ד סי' קנ"ז, וא"כ הוי נמי ס"ס דלמא אין ע"א נאמן נגד החזקה ואח"כ דנאמן שמה נשטטו רובן, מיהו בלא"ה נראה לי עוד הימר, דהו ידוע דחולין במליא אפילו להקל וא"כ בשלמא אם נשטטו רובן חסלה אז זה המיפוט יתכן שיהיה נחלש בלקיחת הקיבה, גם כיון דהוי רק מיעוטא יתכן שלא יהי' יכיר בין חתך בסכין לקריעה, אבל אם ה'י נשאר מלאה שלם אז לא הוי נקרע בלקיחת הקיבה כיון דהוי חיבור חזק ואם ה'י נקרע ה'י יכיר בין קרע סתמי לחתך מליין השני הנעשה ע"י השוטה, ואם אינו יכיר מנח דנשטטו רובן וחולין במליא. לכן מכל הלין טעמי נראה דכשרים הכבשים הכשרים בלי חשש ופקפק כלל. ידידו וכו' :

תשובה רמ

לקק קאלק להמפולג מיה אריה ליבוש.

הנה ע"ד שאלנו ח"ל, ב' קנבין שהיו בחנות אחת אחד שטט שלשה כנשין והפשיטן ולא נחתכו, והשני שטט ששה כבשים וחתך אותם עד שלא נשאר בהם שום סהר"ל וכולם היו בחזקת כשרות, ואח"כ נמצא מים בראש כבש אחד ולא נודע מאיזה כבש הוא עכ"ל השאלה, והנה ר"מ חסלה ראה לדמותו לסי' ק"א ברין אם תקלחן נחתכו ואח"כ דחה אותה, ולפע"ד יפה דיעה בעושל ראשון כי היינו ממש דין זה, כי מ"ס ר"מ דהתם הוי כל הסמיכות בחדר ושייך לומר כל דפריש מרובא פריש, משא"כ כאן דלא הוי כולם בחדר, זה אינו כיון דכולם נכנסו לספק זה נחשב תפירות ואפילו אחד בבית ואחד בפניה כל דנכנסו לספק